

Comando Carabinieri Tutela Patrimonio Artistico

Włoski Wydział Policji ds. Ochrony Zasobów Sztuki

Włoski oddział karabinierów, zajmujący się zwalczaniem przestępczości przeciwko dobrom kultury, jest jednym z najstarszych w Europie. W 1969 r. zwrócono uwagę na rosnącą przestępczość, której celem były dzieła o dużej wartości artystycznej i historycznej. W uzgodnieniu z ówczesnym Ministerstwem Oświaty powołano do życia Wydział Karabinierów ds. Ochrony Dziedzictwa Kulturowego. Początkowo była to komórka Ministerstwa Oświaty, a gdy w 1975 r. utworzono Ministerstwo Dóbr Kultury i Środowiska, wydział przeszedł do nowego urzędu. W 1970 r. utworzono również Komendę Policji ds. Ochrony Dóbr Artystycznych, podległą wcześniej wymienionemu wydziałowi. Na terenie kraju utworzono wspomagające sekcje, które działają w Palermo, Mediolanie, Wenecji, Neapolu, Bolonii, Florencji i Bari. Podstawowe zadania karabinierów to:

- ściganie wszelkich niedozwolonych czynów przewidzianych w kodeksie karnym i innych ustawach, które godzą w dziedzictwo kulturowe kraju;
- kontrola wystaw, antykwariatów, domów aukcyjnych, konserwatorów etc.;
- odzyskiwanie skradzionych dzieł sztuki odnalezionych za granicą;
- penetracja środowisk przestępczych;
- archiwizacja skradzionych dzieł sztuki;
- wydawanie specjalnego biuletynu za-

wierającego aktualnie poszukiwane obiekty (raz na pół roku). Biuletyn wysyłany jest bezpłatnie do wszystkich jednostek policji, służb celnych oraz osób i instytucji zainteresowanych zagadnieniami sztuki.

Skala zagrożenia dóbr kultury wszelkimi formami przestępczymi jest bez porównania większa niż w Polsce, chociaż dynamika wzrostu przestępstw w Polsce jest bardzo niepokojąca. We Włoszech w latach 1970-1996 zanotowano ponad 30 000 kradzieży, w trakcie których skradziono ponad 470 000 obiektów. Najbardziej zagrożone są zbiory prywatne (ok. 55-60% kradzieży), kościoły (25% kradzieży) instytucje publiczne (10% kradzieży), muzea (5% kradzieży). W analizowanych latach organy ścigania odzyskały około 140 000 dzieł sztuki. Odrębną kategorię stanowią odzyskane przedmioty pochodzące z niele-

galnych wykopaliisk. W latach 1970-1997 odzyskano ich ponad 310 000. Jedną z wydzielonych komórek wydziału karabinierów zajmuje się falsyfikatami. W latach 1970-1997 zatrzymano 57 670 falsyfikatów, przy czym w 1996 r. było ich 3 445, a w 1997 r. 6 651.

Ta kategoria przestępstw oficjalnie w statystykach polskich nie występuje. Sądzę, że powoli i te zagadnienia powinny znaleźć się w kręgu zainteresowania organów ścigania. W trakcie działań poszukiwawczych, przy współpracy z innymi policjami, Włosi odnaleźli i doprowadzili do zwrotu 7 558 dzieł sztuki. Najczęściej dzieła sztuki odnajdywano w Szwajcarii, Francji, Belgii, Niemczech, Hiszpanii, Austrii i USA. Na rynek włoski napływały również kradzione w innych krajach dzieła sztuki. W ciągu ostatnich 27 lat odnaleziono 894 takie obiekty.

Lista dokonań Comando Carabinieri Tutela Patrimonio Artistico jest naprawdę imponująca. Chciałbym życzyć nowym władzom polskiej policji tak szerokiego spojrzenia na sprawy zagrożenia i przestępczości skierowanej przeciwko dobrom kultury, jakie jest udziałem ich kolegów z policji włoskiej. Skala realnego zagrożenia polskich dóbr kultury jest tak duża, że bez chociaż kilkuosobowej, specjalistycznej sekcji nie można liczyć na dobre wyniki w ściganiu tej kategorii przestępstw.

Piotr Ogrodzki